

BALALARА HƏDİYYƏ

QAMMALARIN İFA METODİKASI VƏ BARMAQ ARDICILLİĞİ

Azərbaycan qarmon ifaçılığı və tədrisi tarixində ilk dəfə
(SAĞ VƏ SOL ƏL)

QAMMA = YENİ DÖVR

Sol əlin ilk dəfə fərqli müşayiəti və ifası

Yeni beynəlxalq uğurlar

Yeni üslub, yanaşma, bəstə, repertuar, metodika, elmi işlər, dörslik və s.

Sol əldə barmaqların beşinin də rahat formada istifadəsi

Beyin və barmaqların xüsusi hazırlığı

Müxtəlif işlərin eyni anda həyata keçirilməsi

Barmaqların onunun da rahat istifadəsi

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR!

Firidun bəy Köçərli "Balalara hədiyyə" 1912 – ci il (Azərbaycan folkloruna aid toplu)

Sübhan Köçərli "Balalara hədiyyə" 2021 – ci il (Qammaların ifa metodikası və barmaq ardıcılılığı)

Sumqayıt, «Azəri» poliqrafiya, 2021, 40 səhifə.

Bu metodika Azərbaycan qarmon ifaçılığı və tədrisində ilk dəfə olduğuna görə qarmon müəllimləri üçün nəzərdə tutulub. Lakin onu da qeyd edim ki, uşaq incəsənət məktəbində bu metodikanın tədrisinə artıq başlanılıb. Bu isə Azərbaycan qarmon ifaçılığı və tədrisi tarixində önəmli və əlamətdar hadisədir.

$$D \frac{525000 - 857}{907 - 09} M$$

"Azəri" poliqrafiya

MÜƏLLİFDƏN

Bildiyiniz kimi, qarmon Rusiyadan Azərbaycana gətiriləndən sonra ustadlarımız tərəfindən milli musiqimizə uyğun olaraq qarmon üzərində mühüm təkmilləşmə işi aparılır ki, elə ilk təkmilləşmə sol gövdədəki səslərlə bağlı olur. Yəni sağ tərəfdə olduğu kimi, sol gövdədə də həmin ardıcılıqlıdan və eyni səslərdən ibarət Azərbaycan qarmonu meydana gətirilir (səh: 23,28). Bildiyiniz kimi ifaçılar həmin sol tərəfdəki səslər vasitəsilə dəmkeşin funksiyasını yerinə yetirərək öz ifalarına dəm (züy) saxlayırlar (səh:48). Ancaq zaman – zaman isə sol əlin sağ əllə eyni vaxtda ifası bəzi böyük sənətkarlar tərəfindən tədricən inkişaf etdirilərək müəyyən mənada həyata keçirilməyə başlayıb. O cümlədən bu yönələ dərsliklərin də xüsusi rolunun olduğunu qeyd etməliyik. Lakin sizin diqqətinizi bir neçə mühüm məsələyə yönəltmək istəyirəm. Belə ki, bayaq da qeyd etdiyim kimi, dedik ki, sol əldə dəmlə yanaşı sol əlin müşayıəti də zaman - zaman müəyyən ifaçılar tərəfindən müəyyən mənada həyata keçirilib və dərsliklərdə də bu sahə üzrə müəyyən mənada iş aparılıb. Lakin həmin dərsliklərdə, mənbələrdə “İndiyə qədər qarmon ifaçılığı sənətində melodiyaların sol əldə müşayıəti təcrübəsindən az istifadə olunmuşdur. Belə ki, ifaçıların böyük əksəriyyəti sol klaviaturaya dəm tutmaq üçün müraciət edir, ya da melodiyanı çox sadə şəkildə unison yolu ilə müşayıət edirlər. İfaçıların bəziləri nadir hallarda sadə akkordlardan istifadə edir, melodiyaları iki səsli çalırlar”. “Baş barmaq ifaçı barmaq sayılmır. O yalnız körünün yiğilmasında iştirak edir. O biri barmaqlar isə müvafiq sürətdə melodiyaların müşayıətində eyni dərəcədə iştirak edirlər” (s.23), “Qarmonun sol klaviaturasının cəmi üç, bəzi hallarda dörd barmaqla çalınır” (s.8), “Əsasən üç barmaqla çalınmaq üçün nəzərdə tutulur. Yüksək ifaçılıq qabiliyyətinə malik olan yuxarı sinif şagirdləri müstəsna halda birinci və beşinci barmaqlardan istifadə edə bilər (2,3,4)” (s.4; s.8), “Azərbaycan qarmonunun sol əl üçün “yığma” akkordları yoxdur. Onların əvəzinə gövdədə iki sıradə yerləşən (18 tonlu ağ və 12 yarımtonlu qara) düymələrdən istifadə edirlər. Onları basarkən unison səslər və ya 2-3 səsli akkordlar alınır”, “Sol əlin 3 və ya 4 barmağı uyğun tonallıqda dəmsaz (pedal) not saxlayır” (s. 67,68), “Qarmonun sol tərəflə müşayıəti zamanı beşinci (çeçələ) barmaqdan istifadə etmək olmur. Əsasən üç barmaq (2-ci, 3-cü, 4-cü barmaq) bu işdə əsas rol oynayır. Birinci barmaqdan (baş barmaq) nadir hallarda və çox çətinliklə istifadə olunur” (s.379; s.695). “Düzdür qarmonun sol klaviaturasının sağ əli müşayıət etmək üçün imkanı azdır, buna baxmayaraq etüd, pyes və bəzi əsərlər çalınarkən ən sadə (iki və üç səsli) akkordlardan istifadə etmək olar” (s.25) kimi fikirlər öz əksini tapır. Bu səbəbdən də təqdim olunan nümunələr də (istər bu nümunələr sol əl üçün verilmiş məşğələlər olsun (s.27,28; s.32,33,34; s.25,28 və s.), istərsə də sol əl üçün verilmiş müşayıətlər olsun) qarmonun imkanları ilə müqayisədə olduqca sadə və passivdir. Sadə və passivliklə bərabər üstəlikdə ya

davamlı olaraq həyata keçirilməyib və keçirilmir ya da tam həcmidə yəni əvvəldən sona kimi həyata keçirilməyib və keçirilmir. Digər hallarda isə sol əl istifadəsiz qalır (o cümlədən müğamlarımızda da). Yalnız körüyün açılıb bağlanmasında iştirak edir. Sol əlin sadə və passiv müşayiətinin özü belə (davamlı və ya tam həcmidə olmasa da) demək olar ki, yalnız akkord vasitəsilə və yaxud da qeyd etdiyim kimi digər sadə və passiv formada həyata keçirilən müşayiətlərdir. Sol əlin müşayiəti dedikdə yalnız akkord vasitəsiylə müşayiət və yaxud da hər hansıa sadə, passiv forma nəzərdə tutula bilməz. Qarmonun imkanları, ifaçının isə sol əldə barmaqlarının beşinində rahat formada istifadəsi bunu deməyə əsas verir. O cümlədən qeyd olunan “sağ və sol əlin imkanları nəzərə alınmışdır”, “praktikada sol əlin passiv mövqeyini fəallaşdırmaq üçün sol əl partiyaları daha geniş verilmişdir” (s.3) və s. bu kimi fikirlər də nə verilən məşğələlərdə, nə də əsərlərdə, ifalarda, demək olar ki, öz əksini tapmir və ciddi dəyişikliyə rast gəlinmir. Tam həcmidə həyata keçirilməməsinin səbəbi isə ifaçıların iki işi eyni anda görə bilməməsidir. İfa zamanı sağ əldə bir balaca çətin xanə olan kimi sol əlin müşayiəti ya dayanır, ya da həmin xanə ötəri səsləndirilir. Davamlı olaraq həyata keçirilməməsinin səbəbi isə sol əlin istifadəsinin ifaçılar üçün öndə duran bir məsələ olmamasıdır. Ifaçıların repertuarları, təqdim etdikləri bu fikirləri deməyə əsas verir. Sol əlin müşayiəti körüklü alətlərin ayrılmaz bir hissəsidir. Bu da öz növbəsində heç kimin müşayiəti olmadan özü – özünü təqdim etmək qabiliyyəti deməkdir ki, bu da körüklü alətlərin özlərinə məxsus cəhətlərindəndir. Əlbəttə ki, bunlar isə Azərbaycan qarmonunun beynəlxalq aləmdə özü - özünü ifadə etməsinə təsirsiz ötüşə bilməz. Çünkü özünü necə ifadə edəcəyindən asılı olaraq sənin kimliyin, olacağın yer, məqamın təyin edilir. Körüklü alətlərin hərəsinin özünə məxsus xarakteri, xasiyyəti, keyfiyyətləri, məxsus olduğu məkanları, danişiq dilləri var. Lakin necə ki, sol əl bədənimizin ayrılmaz bir hissəsidir o cümlədən də sol əlin müşayiəti də körüklü alətlərin ayrılmaz bir hissəsidir. Lakin Azərbaycan qarmonunun imkanları və sol əldə barmaqların beşinin də rahat formada istifadəsi ifaçıya fərqli formalarda, daha da mürəkkəb, dolğun şəkildə müşayiət üçün şərait yaradır. Bu isə Azərbaycan qarmonunun geniş imkanları deməkdir. Bütün bu qeyd olunanları nəzərə alıb Azərbaycan qarmon ifaçılığında sol əlin ifası həyata keçirilir desək yanlış olar. Çünkü başa düşənlər üçün natamam iş ilə kamil iş, arada – sıradə görülən iş ilə davamlı iş, bilən ilə bilməyən eyni deyil. Eyni zamanda qeyd olunan amillər Azərbaycan qarmonunda sol əlin istifadəsi mövzusunda problemin həllinə, təkmilləşməyə və Azərbaycan qarmon ifaçılığında yeni metodikaya ehtiyacın olduğunu göstərir. Bu səbəbdən sizlərə Azərbaycan qarmon ifaçılığı və tədrisi tarixində ilk dəfə olaraq qammaların sağ və sol əllə eyni anda müxtəlif istiqamətlərdə və fərqli barmaq ardıcılıqlarından ibarət ifa metodikasını özündə eks etdirən metodik vəsait təqdim edirəm. Qammaların sağ və sol əllə eyni anda ifası barədə mədəniyyət jurnalında da “Azərbaycan qarmonunun solu:

ifaçılığında yeni üslub” adlı elmi məqaləm işıq üzü görüb (s.91). Eyni zamanda 29 - 30 aprel 2021-ci il tarixində Bakı Musiqi Akademiyasının 100 illiyi çərçivəsində Etnoorqanologiya: Aktual problemlər və vəzifələr mövzusunda Beynəlxalq Elmi – Praktiki Konfransda bu barədə həm nəzəri, həm də təcrubi olaraq çıxış etmişəm. Qammaların sol əldə ifası ifaçının sol əldə barmaqların beşinin də rahat formada istifadəsi və lazım olan vəziyyətə, manevrə hazır olmasına real zəmin yaradır. Bildiyiniz kimi qammaların sağ və sol əllə eyni anda ifası ifaçının əllərinin biri - birinə əks olaraq (düz və əks hərəkətdə) hərəkət etməsi deməkdir. Qammaların sağ və sol əllə eyni anda ifası (tersiyalarla) hər iki əldə eyni anda müxtəlif barmaq ardıcılığından istifadə deməkdir. Qammaların sağ və sol əllə eyni anda ifası (tersayalarla düz və əks hərəkətdə) ifaçının eyni anda həm hər iki əldə müxtəlif barmaq ardıcılığından istifadəsi, həm də eyni anda hər iki əlin biri - birinə əks istiqamətdə hərəkəti deməkdir. Minorda (melodik hal) isə qeyd olunanlarla bərabər eyni zamanda da bir əlin natural, digərinin isə eyni anda melodik hal ifa etməsi deməkdir. Qammaların ifası sol biləyin və barmaqların düzgün vəziyyət alması deməkdir. Sol biləyin və barmaqların hansı formanı almasını təyin edən sol gövdədə yerləşən səslərin neçə cərgə və hansı formada, ardıcılıqla olmasıdır. Deməli hər bir körüklü alətdə sol əlin özünə məxsus istifadə forması, duruş qaydası var. O cümlədən Azərbaycan qarmonunda. Bütün bunlar isə düzgün bilək və barmaq forması, ifaçında barmaqların onunun da rahat formada istifadəsi və müxtəlif işləri eyni anda həyata keçirməsi kimi mühüm qabiliyyətinin formalaşması deməkdir. Bu isə o deməkdir ki, ifaçı istər beyin olaraq, istərsə də barmaqlar baxımından hazır və döyümlü ola biləcək. Çünkü qammaların sağ və sol əllə eyni anda ifası eyni zamanda ifaçında möhkəm dözüm, iradə, səbr formalasdır. Bu isə gördüyüüz kimi nəticədə xüsusi hazırlıqlı bir ifaçı yetişməsi deməkdir. Bu da öz növbəsində yeni yanaşmaların, ifa formalarının, repertuarların, dərsliklərin, elmi işlərin, metodikaların və s. meydana gəlməsini qəçilmez edir. Eyni zamanda da təqdim etdiyim metodika sol əlin qeyd etdiyimiz formada müşayiəti ilə yanaşı həm də sol əlin sağ əllə eyni anda ifasının mümkünluğunə səbəb olur (yəni sağ əldə bir musiqi eyni anda da sol əldə başqa musiqinin ifası - Təzadlı polifoniya). Körüklü alətlər arasında dünyada ilk dəfə olaraq bu formada ifanı həyata keçirtmişəm. Sağ əldə “Libertango”, eyni anda sol əldə isə “Happy Brithday to you”. Dünyada ilk dəfə olduğu üçün Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyi tərəfindən müəlliflik hüquqları qorunur. Həmin ifa və digər bir neçəsi Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radiosunun Səs Yazma Evi tərəfindən lentə alınıb (Sol əlin müşayiəti ilə tək qarmonda). Bütün bunlar isə Azərbaycan qarmon ifaçılığı tarixində yeni dövr deməkdir. Yəni düstur olaraq göstərməli olsaq QAMMA = YENİ DÖVR.

Giriş

Qammalar sizlərə “**TƏK SOL ƏLDƏ**”, sağ və sol əllə eyni anda yəni “**DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ**”, “**TERSİYALARLA**” və “**TERSİYALARLA DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ**” təqdim olunacaq.

TƏK SOL ƏLDƏ

Bəzi hallar istisna olmaqla sol əldə barmaqların ardıcılılığı sağ əldə istifadə olunan barmaq ardıcılılığı ilə eynidir. Şagird sadəcə sağ əldə qammaları öyrəndikcə onları sol ələ tətbiq edəcək. Yəni, şagird sağ əldə ifa etdiyi qammanı sol əldə təkrar həmin ardıcılıqla ifa edəcək. Necə ki, ifaçı sağ əlin inkişafı və hazır vəziyyətə gətirilməsi üçün asandan tədricən çətinə və astadan tədricən itiyə prinsipinə əsaslanırsa, sol əl də həmin qayda əsasında formallaşmalıdır. Sol əlin həm də körünün açılıb bağlanmasında iştirak etməsi sol biləyin və barmaqların rahat istifadəsinə bir neçə səbəbdən müəyyən maneələr yarada bilər. Lakin həmin maneələrin aradan qaldırılması və sol biləyin, barmaqların rahat istifadəsi mümkündür. Bunun üçünsə xüsusi və əlavə istedada deyil, **düzgün yanaşmaya, inama, səbrə ehtiyac var**.

DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ

Qammaların düz və əks hərəkətdə ifası zamanı əllər eyni anda biri-birinə əks istiqamətdə hərəkət edəcək. Bir əl düz istiqamətdə hərəkət edərkən eyni anda digər əl isə ona əks istiqamətdə hərəkət edəcək. I oktava həcmində ifası mümkün olan qammalarda sağ əl düz, sol əl isə ona əks olaraq hərəkət edəcək. Bütün qammaların düz və əks hərəkətdə ifası zamanı hər iki əldə eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq. I oktava həcmində ifası mümkün olan qammaların düz və əks hərəkətdə ifası belə olacaq:

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

II oktava həcmində ifası mümkün olan qammalarda isə sağ əl düz sol əl əks sol əl düz sağ əl əks ifa edəcək. II oktava həcmində ifası mümkün olan qammaların düz və əks hərəkətdə ifası belə olacaq (xromatik qamma da qeyd olunan formada ifa olunacaq):

Gördüyünüz kimi hər iki nümunədə məqsəd eyni anda əllərin biri – birinə düz və əks hərəkətidir ki, o da hər iki nümunədə öz əksini tapır. Məqsəd hər ikisində eynidir. Yəni qammaların DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ ifası.

TERSİYALARLA

Qammaların tersiyalarla ifası zamanı hər iki əl eyni istiqamətdə hərəkət edəcək. Sağ əldə səslənən qammanın eyni anda sol əldə tersiyaları ifa olunacaq. Yəni qammaların TERSİYALARLA ifası. Do və Sol major qammalarından başqa digər bütün qammalarda hər iki əldə eyni anda fərqli barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq:

TERSİYALARLA DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ

Tersiyalarla ifa dedikdə qeyd etdik ki, sağ əldə səslənən qammanın eyni anda sol əldə tersiyaları ifa olunacaq və hər iki əl eyni istiqamətdə hərəkət edəcək. İndi isə hər iki əl eyni istiqamətdə deyil, biri – birinə əks olaraq hərəkət edəcək. Yəni qammaların bundan öncə təqdim etdiyimiz tersiyalarla ifası indi düz və əks hərəkətdə ifa olunacaq. II oktava həcmində ifası mümkün olan qammaların TERSİYALARLA DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ ifası belə olacaq:

I oktava həcmində ifası mümkün olan qammaların tersiyalarla düz və əks hərəkətdə ifası belə olacaq:

Düz və əks hərəkətdə	<ol style="list-style-type: none"> Əllərin biri – birinə əks hərəkəti Hər iki əldə eyni barmaq ardıcılılığı
Tersiyalarla	<ol style="list-style-type: none"> Sağ əldə səslənən qammanın sol əldə tersiyaları ifa olunacaq Əllərin eyni istiqamətdə hərəkəti Hər iki əldə fərqli barmaq ardıcılılığı
Tersiyalarla düz və əks hərəkətdə	<ol style="list-style-type: none"> Sağ əldə səslənən qammanın sol əldə tersiyaları ifa olunacaq Əllərin biri – birinə əks hərəkəti Hər iki əldə fərqli barmaq ardıcılılığı

Yuxarıda qeyd olunanlar minor qammalarına da aiddir.

Gördüyünüz kimi qammanın bir həl (natural hal, harmonik hal, melodik hal) üç formada ifa olunacaq. Bir dəfə düz və əks hərəkətdə, bir dəfə tersiyalarla, bir dəfə də tersiyalarla düz və əks hərəkətdə. Yəni natural hal 3, harmonik hal 3, melodik hal 3.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Bu isə o deməkdir ki, bir major qamması 3 (natural), bir minor qamması isə 9 dəfə (natural, harmonik, melodik) ifa ediləcək.

CƏDVƏL 1

S/S	Major	Hal	Düz və eks hərəkətdə	Tersiyalarla	Tersiyalarla düz və eks hərəkətdə	Nəticə
1	Do	Natural	1	1	1	3
2	Sol	Natural	1	1	-	2
3	Fa	Natural	1	1	1	3
4	Re	Natural	1	1	1	3
5	Si bemol	Natural	1	1	1	3
6	Lya	Natural	1	1	1	3
7	Mi bemol	Natural	1	1	1	3
8	Mi	Natural	1	1	1	3
9	Lya bemol	Natural	1	1	1	3
10	Si	Natural	1	1	1	3
11	Re bemol	Natural	1	1	1	3
YEKUN :						32

CƏDVƏL 2

S/S	Minor	Hal	Düz və eks hərəkətdə	Tersiyalarla	Tersiyalarla düz və eks hərəkətdə	Nəticə
1	Lya	Natural	1	1	1	3
		Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3
2	Mi	Natural	1	1	1	3
		Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3
3	Re	Natural	1	1	1	3
		Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

		Natural	1	1	1	3
4	Si	Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3
5	Sol	Natural	1	1	-	2
		Harmonik	1	1	-	2
		Melodik	1	1	-	2
6	Fa diyez	Natural	1	1	-	2
		Harmonik	1	1	-	2
		Melodik	1	1	-	2
7	Do	Natural	1	1	1	3
		Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3
8	Do diyez	Natural	1	1	1	3
		Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3
9	Fa	Natural	1	1	1	3
		Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3
10	Sol diyez	Natural	1	1	-	2
		Harmonik	1	1	-	2
		Melodik	1	1	-	2
11	Si bemol	Natural	1	1	1	3
		Harmonik	1	1	1	3
		Melodik	1	1	1	3
		YEKUN :				90

Onu da qeyd edim ki, təqdim etdiyim qammaların bu formada ifa metodikasının tədrisinə ilk dəfə Abşeron rayon Ceyranbatan qəsəbə Uşaq İncəsənət Məktəbində başlanılıb (Qarmon müəllimi Elsevər Qafarov, şagird Ülvi Seyfullazadə). Gördüyünüz kimi qammaların ifası sol əldə barmaqların beşinin də (ümumilikdə isə onununda) rahat formada istifadəsi və bir neçə müxtəlif işin eyni anda həyata keçirilməsi deməkdir. Qammaların ifası sol əlin ilk dəfə olaraq fərqli müşayiəti və ifası, barmaqların onunun da rahat istifadəsi və lazımı vəziyyətə hazır olması, müxtəlif işlərin eyni anda həyata keçirilməsi, beynin və barmaqların xüsusi hazırlığı, yeni metodika, dərslik, elmi işlər, üslub, bəstə, repertuar, yeni beynəlxalq uğurlar və s. kimi yeni qapıların açılması deməkdir. Əlbəttə ki, **DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR OLARSA.**

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

**Sol əldə barmaqların ardıcılılığı
Do major**

Yuxarıda qeyd olunan barmaq ardıcılığından Lya minor, Sol major (Mi minor), Re minor, Re major (Si minor), Sol minor, Lya major, Do minor, Mi major, Si major qammalarında da istifadə olunacaq.

Fa major (Minor)

Si bemol major (Minor)

Fa diyez minor

Harmonik

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Melodik

Fingerings for the Melodic section:

- Top staff: 2 3 1 2 - - -
- Bottom staff: 3 4 1 3 - - -
- Top staff: 2 1 3 2 1 3 2 -
- Bottom staff: 1 3 2 1 3 2 1 3 2 -

Mi bemol major

Fingerings for the Mi bemol major section:

- Top staff: 2 1 2 3 4 1 2 3 - - -
- Bottom staff: 1 2 3 4 1 3 4 3 - - -
- Top staff: 1 4 3 2 1 3 2 1 4 3 2 1 -
- Bottom staff: 4 3 2 1 2 - - -

Do diyez minor

Harmonik

Fingerings for the Harmonic section:

- Top staff: 2 3 1 2 3 1 2 3 - - -
- Bottom staff: 4 1 2 3 1 3(2) 4(3) 3(2) - - -
- Top staff: 1 3 2 1 4 3 2 1 3 2 1 3 2 -
- Bottom staff: 3 2 1 3 2 - - -

Melodik

Fingerings for the Melodic section:

- Top staff: 2 3 1 2 3 4 1 2 - - -
- Bottom staff: 3 1 2 3 4 1 3 2 - - -
- Top staff: 1 3 2 1 4 3 2 1 3 2 1 3 2 -
- Bottom staff: 3 2 1 3 2 - - -

Lya bemol major (Sol diyez minor)

Fingerings for the Lya bemol major (Sol diyez minor) section:

- Top staff: 2 3 1 2 - - -
- Bottom staff: 3 1 2 3 - - -
- Top staff: 2 1 3 2 1 3 2 -
- Bottom staff: 1 3 2 1 3 2 -

Re bemol major

Fingerings for the Re bemol major section:

- Top staff: 2 3 1 2 3 4 1 2 - - -
- Bottom staff: 3 1 2 3 4 1 3 1 - - -
- Top staff: 4 3 2 1 3 2 1 4 - - -
- Bottom staff: 3 2 1 3 2 - - -

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

ARPECİO

Do major

Yuxarıda qeyd olunan barmaq ardıcılığından Lya minor, Sol major (Mi minor), Fa major (Re minor), Re major (Si minor), Sol minor, Lya major, Do minor, Mi major, Fa minor, Si major qammalarında da istifadə olunacaq.

Mi bemol major

Yuxarıda qeyd olunan barmaq ardıcılığından Si bemol major, Do/Fa diyez minor, Lya bemol major (Sol diyez minor), Re bemol major qammalarında da istifadə olunacaq.

Si bemol minor

DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ

MAJOR

QEYD: Xatırladım ki, Qammaların DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ ifası zamanı əllər eyni anda biri – birinə əks istiqamətdə hərəkət edəcək. Bir əl düz istiqamətdə hərəkət edərkən eyni anda digər əl isə ona əks istiqamətdə hərəkət edəcək. Hər iki əldə eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Do major

Sol major

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SÖBR !

Fa major

The sheet music for Fa major consists of two systems of four measures each. The first system starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and common time. The second system starts with a bass clef, a key signature of one sharp (F#), and common time. Measures 1-2 show eighth-note patterns with fingerings 1-2-3-4 and 1-2-3. Measures 3-4 show sixteenth-note patterns with fingerings 2-3-4, 1-2-3, 3-2-1-4, 3-2-1, and 2-1-4.

Re major

The sheet music for Re major consists of two systems of four measures each. The first system starts with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and common time. The second system starts with a bass clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and common time. Measures 1-2 show eighth-note patterns with fingerings 1-2-3-1 and 2-3-4-1. Measures 3-4 show sixteenth-note patterns with fingerings 2-3-1-2-3, 4-3-2-1, 3-2-1-2, 3-1-2-3, 4-1-2-3.

Si bemol major

The sheet music for Si bemol major consists of two systems of four measures each. The first system starts with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and common time. The second system starts with a bass clef, a key signature of one flat (B-flat), and common time. Measures 1-2 show eighth-note patterns with fingerings 2-1-2-3 and 1-2-3-4. Measures 3-4 show sixteenth-note patterns with fingerings 3-2-1-3-2-1, 1-2-3-1-2-3, 1-2-3-1-2-3, and 1-2-3-4.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Lya major

1 2 3 1 2 3 4 5
5 4 3 2 1 3 2 1
2 3 1 2 3 2 1
2 3 1 2 3 4 5

Mi bemol major

2 1 2 3 4 1 2 3
2 1 2 3 4 1 2 3
2 1 4 3 2 1 2 1
2 3 4 1 2 3 1 2

4
3 2 1 2 1 2 3
3 4 1 3 1 4
3 2 1 3 2 1 4 3
2 1 2

Mi major

1 2 3 1 2 3 4 1
1 2 3 1 2 3 4 5
4 3 2 1 3 2 1 2
3 1 2 3 4 1 2 3

4
2 1 3 2 1 2 3 1
1 2 3 4 5 4 3 2 1
1 3 2 1 4 3 2 1
3 2 1

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SÖBR !

Lya bemol major

Si major

Re bemol major

TERSİYALARLA

QEYD: Xatırladım ki, Qammaların TERSİYALARLA ifası zamanı hər iki əl eyni istiqamətdə hərəkət edəcək. Sağ əldə səslənən qammanın eyni anda sol əldə tersiyaları ifa olunacaq. Yəni qammaların TERSİYALARLA ifası. Do və Sol major qammalarından başqa digər bütün qammalarda hər iki əldə eyni anda fərqli barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Do major

Sol major

Fa major

Re major

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SÖBR !

Si bemol major

Lya major

Mi bemol major

Mi major

Lya bemol major

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Si major

Fingerings for the top staff: 1 2 3 1 2 3 4 5
Fingerings for the bottom staff: 2 1 2 3 4 1 3 4
3 1 4 3 2 1 2

Re bemol major

Fingerings for the top staff: 2 3 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 5 4
Fingerings for the bottom staff: 1 2 3 4 1 2 3 1 2 3 4 1 3 4 5 4
3 1 4 3 2 1 2 1 4 3 2 1

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

TERSİYALARLA DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ

QEYD: Xatırladım ki, TERSİYALARLA ifa dedikdə qeyd etdik ki, sağ əldə səslənən qammanın eyni anda sol əldə tersiyaları ifa olunacaq və hər iki əl eyni istiqamətdə hərəkət edəcək. İndi isə adından da görünüşü kimi yenə də tersiyalarla (sağ əldə səslənən qammanın eyni anda sol əldə tersiyaları ifa olunacaq) ifa olunacaq. Lakin hər iki əl eyni istiqamətdə deyil biri – birinə əks olaraq hərəkət edəcək. Yəni qammaların bundan öncə təqdim etdiyimiz tersiyalarla ifası indi düz və əks hərəkətdə ifa olunacaq.

Do major

Fa major

Re major

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Si bemol major

Lya major

Mi bemol major

Mi major

Lya bemol major

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Si major

1 2 3 1 2 3 4 5
3 2 1 4 3 2 1 2 1 2 3 4 1 2 3
1 2 3 4 1 2 3 2 1 4 1 2 3

Re bemol major

2 3 1 2 3 4 1 2 3 2 1 4 3 2 1 2 3 4 1 2 3 2 1 4
1 2 3 4 1 2 3 4 3 2 1 4 3 2 1 2 3 4 1 2 3 2 1 4
3 4 1 2 3 1 2 3 4 1 2 3 2 1 4 3 2 1 2 3 4 1 2 3 2 1 4

4
3 2 1 3 2 3 1 2 3 4 1 2 1 3 2 1 3 2 1 4 3 2 1 2 3 4 1 2 3 2 1 4

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ

MİNOR

Lya minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

A musical staff in common time. It shows two measures of eighth-note patterns. The first measure has a bass line with notes 1, 2, 3, 1, 2, 3, 4, 5. The second measure has a bass line with notes 4, 3, 2, 1, 3, 2, 1, 2. The melody consists of eighth-note pairs.

Mi minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

A musical staff in common time. It shows two measures of eighth-note patterns. The first measure has a bass line with notes 1, 2, 3, 1, 2, 3, 4, 1. The second measure has a bass line with notes 4, 3, 2, 1, 3, 2, 1, 2. The melody consists of eighth-note pairs.

A continuation of the musical staff in common time. It shows two more measures of eighth-note patterns. The bass line for the first measure is 2, 1, 3, 2, 1, 2, 3, 1. The bass line for the second measure is 4, 3, 2, 1, 3, 2, 1, 2. The melody consists of eighth-note pairs.

Re minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

A musical staff in common time. It shows two measures of eighth-note patterns. The first measure has a bass line with notes 1, 2, 3, 1, 2, 3, 4, 1. The second measure has a bass line with notes 4, 3, 2, 1, 3, 2, 1, 2. The melody consists of eighth-note pairs.

A continuation of the musical staff in common time. It shows two more measures of eighth-note patterns. The bass line for the first measure is 2, 1, 3, 2, 1, 2, 3, 1. The bass line for the second measure is 4, 3, 2, 1, 3, 2, 1, 2. The melody consists of eighth-note pairs.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Si minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

The musical notation consists of two staves. The top staff is in G major (one sharp) and the bottom staff is in Si minor (two sharps). Both staves show a sequence of notes with fingerings: 1, 2, 3, 1; 2, 3, 4; 5. This pattern repeats across the measures. The bottom staff has a different note sequence: 5, 4, 3, 2; 1, 3, 2, 1; 2, 3, 1, 2, 3, 4, 5.

Sol minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

The musical notation consists of two staves. The top staff is in G major (one sharp) and the bottom staff is in Sol minor (one flat). Both staves show a sequence of notes with fingerings: 1, 2, 3, 1; 2, 3, 4; 5. This pattern repeats across the measures. The bottom staff has a different note sequence: 5, 4, 3, 2; 1, 2, 3, 1; 2, 3, 1, 2, 3, 4, 5.

Fa diyez minor

Harmonik

The musical notation consists of two staves. The top staff is in G major (one sharp) and the bottom staff is in Harmonic Fa diyez minor (two sharps). Both staves show a sequence of notes with fingerings: 2, 3, 1, 2; 3, 1, 2, 3; 2. This pattern repeats across the measures. The bottom staff has a different note sequence: 3(4), 2(3), 1, 3; 2, 1, 3, 2; 3.

Melodik

The musical notation consists of two staves. The top staff is in G major (one sharp) and the bottom staff is in Melodic Fa diyez minor (two sharps). Both staves show a sequence of notes with fingerings: 2, 3, 1, 2; 3, 4, 1, 3; 2. This pattern repeats across the measures. The bottom staff has a different note sequence: 3(2), 1, 4, 3; 2, 1, 3, 2; 3.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Do minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Do diyez minor

Harmonik

Melodik

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Fa minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Sol diyez minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Si bemol minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

TERSİYALARLA

Lyā/Mi minor

Harmonik

Fingerings below the notes:

Treble staff: 1 2 3 1 2 3 #4 5
Bass staff: 1 2 3 1 2 3 4 5
Treble staff: 4 3 2 1 3 2 1
Bass staff: 3 2 1

Melodik

Fingerings below the notes:

Treble staff: 1 2 3 1 2 3 #3 #4 5
Bass staff: 1 2 3 1 2 3 4 5
Treble staff: 4 3 2 1 3 2 1
Bass staff: 3 2 1

Re minor

Natural

Fingerings below the notes:

Treble staff: 1 2 3 1 2 3 4 1
Bass staff: 2 3 1 2 3 1 2 3
Treble staff: 2 3 1 3 4 5 4
Bass staff: 3 1 3 2 1 3 2 1
Treble staff: 2 1 3 2 1
Bass staff: 3 2 1 3 2

Harmonik

Fingerings below the notes:

Treble staff: 1 2 3 1 2 3 4 1
Bass staff: 2 3 1 2 3 1 2 3
Treble staff: 2 3 1 4 5 4
Bass staff: 1 4 3 2 1 3 2 1
Treble staff: 2 1 3 2 1
Bass staff: 3 2 1 3 2

Melodik

Fingerings below the notes:

Treble staff: 1 2 3 1 2 3 4 1
Bass staff: 2 3 1 2 3 1 2 3
Treble staff: 2 3 1 4 5 4
Bass staff: 3 1 3 2 1 3 2 1
Treble staff: 2 1 3 2 1
Bass staff: 3 2 1 3 2

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SÖBR !

Si minor

Harmonik

Melodik

Sol minor

Natural

Harmonik

Melodik

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Fa diyez minor

Harmonik

A two-line musical score for harmonica. The top line is in treble clef and the bottom line is in bass clef. Both lines are in G major (one sharp). The first measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The second measure has five notes: 3, 1, 2, 3, 2. The third measure has five notes: 2, 1, 3, 2, 1. The fourth measure has five notes: 1, 3, 2, 1, 3. The fifth measure has five notes: 2, 1, 3, 2, 1. The sixth measure has five notes: 1, 3, 2, 1, 3.

Melodik

A two-line musical score for melodica. The top line is in treble clef and the bottom line is in bass clef. Both lines are in G major (one sharp). The first measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The second measure has five notes: 3, 1, 2, 3, 2. The third measure has five notes: 2, 1, 3, 2, 1. The fourth measure has five notes: 1, 3, 2, 1, 3. The fifth measure has five notes: 2, 1, 3, 2, 1. The sixth measure has five notes: 1, 3, 2, 1, 3.

Do minor

Natural

A two-line musical score for natural diatonic instruments. The top line is in treble clef and the bottom line is in bass clef. Both lines are in A major (no sharps or flats). The first measure has five notes: 1, 2, 3, 1, 2. The second measure has five notes: 3, 4, 1, 2, 3. The third measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The fourth measure has five notes: 3, 4, 1, 2, 3. The fifth measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The sixth measure has five notes: 1, 2, 3, 2, 1. The seventh measure has five notes: 4, 3, 2, 1, 4. The eighth measure has five notes: 3, 2, 1, 4, 3. The ninth measure has five notes: 2, 1, 3, 2, 1. The tenth measure has five notes: 4, 3, 2, 1, 4.

Harmonik

A two-line musical score for harmonica. The top line is in treble clef and the bottom line is in bass clef. Both lines are in A major (no sharps or flats). The first measure has five notes: 1, 2, 3, 1, 2. The second measure has five notes: 3, 4, 1, 2, 3. The third measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The fourth measure has five notes: 3, 4, 1, 2, 3. The fifth measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The sixth measure has five notes: 1, 2, 3, 2, 1. The seventh measure has five notes: 4, 3, 2, 1, 4. The eighth measure has five notes: 3, 2, 1, 4, 3. The ninth measure has five notes: 2, 1, 3, 2, 1. The tenth measure has five notes: 4, 3, 2, 1, 4.

Melodik

A two-line musical score for melodica. The top line is in treble clef and the bottom line is in bass clef. Both lines are in A major (no sharps or flats). The first measure has five notes: 1, 2, 3, 1, 2. The second measure has five notes: 3, 4, 1, 2, 3. The third measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The fourth measure has five notes: 3, 4, 1, 2, 3. The fifth measure has five notes: 2, 3, 1, 2, 3. The sixth measure has five notes: 1, 2, 3, 2, 1. The seventh measure has five notes: 4, 3, 2, 1, 4. The eighth measure has five notes: 3, 2, 1, 4, 3. The ninth measure has five notes: 2, 1, 3, 2, 1. The tenth measure has five notes: 4, 3, 2, 1, 4.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Do diyez minor

Harmonik

Harmonic Do diyez minor scale (F# major) with fingerings:

- 1st measure: 2 3 1 2 3 1 2 3
- 2nd measure: 4 1 2 3 1 #2 3 2
- 3rd measure: 1 3 2 1 4 3 2 1
- 4th measure: 3 2 1 3 2 1 3 2
- 5th measure: 1 2 3 1 2 3 4 1
- 6th measure: 2 3 1 2 3 4 5 4
- 7th measure: 3 2 1 3 2 1 4 3
- 8th measure: 2 1 3 2 1

Melodik

Melodic Do diyez minor scale (F# major) with fingerings:

- 1st measure: 2 3 1 2 3 4 1 2
- 2nd measure: 3 1 2 3 4 #1 3 2
- 3rd measure: 1 3 2 1 4 3 2 1
- 4th measure: 3 2 1 3 2 1 3 2
- 5th measure: 1 2 3 4 1 2 3 1
- 6th measure: 2 3 4 1 2 3 1 2
- 7th measure: 3 2 1 3 2 1 4 3
- 8th measure: 2 1 3 2 1

Fa minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Fa minor scale (D major) with fingerings:

- 1st measure: 1 2 3 4 1 2 3 4
- 2nd measure: 3 2 1 4 3 2 1
- 3rd measure: 2 3 1 2 3 1 2 3
- 4th measure: 1 2 3 1 2 3 1 2
- 5th measure: 3 2 1 3 2 1 3 2
- 6th measure: 2 1 3 2 1 3 2 1

Sol diyez minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Sol diyez minor scale (E major) with fingerings:

- 1st measure: 2 3 1 2 3 1 2 3
- 2nd measure: 3 1 2 3 1 2 3 1
- 3rd measure: 2 1 3 2 1 3 2 1
- 4th measure: 1 3 2 1 3 2 1 3
- 5th measure: 2 1 3 2 1 3 2 1
- 6th measure: 4 3 2 1 3 2 1 3
- 7th measure: 3 2 1 3 2 1 3 2
- 8th measure: 1

Si bemol minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Si bemol minor scale (B major) with fingerings:

- 1st measure: 2 1 2 3 1 2 3 1
- 2nd measure: 3 4 1 3 2 3 4 1
- 3rd measure: 1 4 3 2 1 3 2 1
- 4th measure: 2 3 1 2 3 1 2 3
- 5th measure: 1 3 2 1 3 2 1 3
- 6th measure: 2 1 3 2 1 3 2 1
- 7th measure: 3 2 1 3 2 1 3 2
- 8th measure: 2

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

TERSIYALARLA DÜZ VƏ ƏKS HƏRƏKƏTDƏ

Lya minor

Harmonik

Melodik

Mi minor

Harmonik

Melodik

DÜZGÜN YANASMA, İNAM, SƏBR !

Re minor

Natural

The image shows two staves of sheet music. The top staff is in common time and C major, with a treble clef. The bottom staff is also in common time and C major, with a treble clef. Both staves feature a continuous melodic line consisting of eighth notes. Above each note on the top staff, there is a number indicating a specific finger to be used for that note. The fingerings are: 1, 2, 3, 1; 2, 3, 4, 1; 2, 3, 1, 2; 3, 4, 5, 4; 3, 2, 1, 3; 2, 1, 4, 3. The bottom staff follows a similar pattern of fingerings: 2, 3, 1, 2; 3, 1, 2, 3; 2, 1, 3, 2; 1, 3, 2, 3; 1, 2, 3, 1; 2, 3, 1, 2.

The image shows a page of sheet music for piano. The top staff is a melodic line with a key signature of one flat. Fingerings are indicated above the notes: 2, 1, 3, 2, 1, 2, 3, 1; 2, 3, 4, 5; 4, 3, 2, 1. The bottom staff is a harmonic bass line with a key signature of one flat. Fingerings are indicated above the notes: 3, 1, 3, 4, 5, 4, 3, 1; 3, 2, 1, 3, 2; 1, 3, 2. The page number '4' is at the top left.

Harmonik

The image shows two staves of sheet music. The top staff is in common time and C major, with a key signature of one flat. The bottom staff is also in common time and C major, with a key signature of one flat. Both staves feature a melodic line with various note heads and stems. Above each note head, there is a number indicating a specific finger to be used for that note. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, with some quarter notes. The fingering pattern is as follows: Top staff: 1-2-3-1, 2-3-4-1, 2-3-1-2, 3-#4-5-4, 3-2-1-3, 2-1-4-3; Bottom staff: 2-3-1-2, 3-1-2-3, 2-1-3-2, 1-3-2-3, 1-2-3-1, 2-3-1-2.

A musical score for piano featuring two staves. The top staff uses a treble clef and has a key signature of one flat. The bottom staff uses a bass clef and has a key signature of one flat. The music is in common time, indicated by the number '4' at the beginning. Fingerings are shown above the notes: in the first measure, the top staff has 2, 1, 3, 2; the bottom staff has 3, #4, 1. In the second measure, the top staff has 1, 2, 3, 1; the bottom staff has 4, 5. In the third measure, the top staff has 2, 3, 4, 5; the bottom staff has 3, 2, 1. In the fourth measure, the top staff has 4, 3, 2, 1; the bottom staff has 3, 2. The fifth measure shows a single note on each staff followed by a dash.

Melodik

The image shows two staves of sheet music. The top staff is in common time with a key signature of one flat. It features a melodic line with various note heads and stems. Above each note head, there is a number indicating a specific fingering: 1, 2, 3, 1; 2, 3, 4, 1; 2, 3, 1; 2, 3, 4; 5, 4. The bottom staff is also in common time with a key signature of one flat. It follows the same melodic line pattern as the top staff, with fingerings: 2, 3, 1, 2; 3, 1, 2, 3; 2, 1, 3, 2; 1, 3, 2, 3; 1, 2, 3, 1; 2, 3, 1, 2.

The image shows a page of sheet music for piano, page 4, containing five measures of musical notation. The music is in common time and uses a treble clef for both hands. Measure 2 starts with a bass note followed by a series of eighth notes. Measure 3 begins with a bass note and continues with eighth notes. Measure 4 starts with a bass note and concludes with a half note. Measure 5 starts with a bass note and ends with a half note. The music is annotated with various numbers (e.g., 1, 2, 3, 4, 5) above the notes, likely indicating fingerings or performance techniques.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Si minor

Harmonik

Melodik

Do minor

Natural

Harmonik

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SÖBR !

Melodik

Do diyez minor

Harmonik

Melodik

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

Fa minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

Si bemol minor

Hər 3 halda eyni barmaq ardıcılığından istifadə olunacaq.

DÜZGÜN YANAŞMA, İNAM, SƏBR !

ARPECİO

Do major

Digər II oktava həcmində ifası mümkün olan qammalarda da arpecio yuxarıda göstərdiyim formada ifa ediləcək.

Digər I oktava həcmində ifası mümkün olan qammalarda da arpecio yuxarıda göstərdiyim formada ifa ediləcək.

❖ Müəllimin borcu – tələbəyə texnikanın məqsəd deyil, bir vasitə olduğunu öyrətməkdir. Lakin bu vasitənin vacib olduğunu yaddan çıxarmamaq lazımdır.

❖ Şagirdlərin qamma və akkordlar üzərində sistematik işləmələri, mexaniki sürət əldə etmək deyil, düşüncəli şəkildə aparılmalıdır.

Kövkəb Səfərəliyeva

❖ Səbəb boş deyilməz, gəl düşün bir az,

Yolu xəyal ilə süpürmək olmaz.

Nizami Gəncəvi

❖ Düşünmədən öyrənmək faydasız, öyrənmədən düşünmək təhlükəlidir!

Konfutsi

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi. “Uşaq musiqi və İncəsənət məktəblərinin qarmon sinfi üçün program”. 2014. Səh: 8.
2. Abdullayeva S. “Azərbaycan çalğı alətləri dünyani valeh edir”. Bakı, “NURLAR” nəşriyyat – Poliqrafiya Mərkəzi, 2016. Səh: 68.
3. Bədəlbəyli Ə. “İzahlı monoqrafiq musiqi lüğəti”. Elektron nəşr. Musiqi Dünyası, 2007.
4. Bədəlbəyli F. Rəcəbov O. Quliyeva N. Axundova Y. “Fortepianoda çalmaq üçün vəsait”. Bakı, Çıraq, 2011.
5. Dadaşov X. “Qarmon məktəbi” (dərs vəsaiti). Bakı, “Şirvannəşr”, 1999. Səh: 8,25,27,28.
6. Dadaşov X. “Qarmon məktəbi” (dərs vəsaiti). Bakı, “Şirvannəşr”, 2004. Səh: 8.
7. Heydər Əliyev Fondu. “Muğam ensiklopediyası”. Elektron nəşr. 2008.
8. Hacıyeva Ç. “Azərbaycan və Xarici ölkə bəstəkarlarının əsərləri” (dərslik). Bakı, “Mütərcim”, 2018. Səh: 3.
9. Köçərli S. “Azərbaycan qarmonunun solu: ifaçılıqda yeni üslub” (elmi məqalə). Bakı, Mədəniyyət jurnalı, 2020. səh 91.
10. Mirzəyev Z. “Qarmon məktəbi” (dərs vəsaiti). Bakı, “Adiloğlu”, 2008. Səh: 32,33,34.
11. Nəcəfzadə A. “Xalq çalğı alətlərinin tədrisi metodikası” (dərs vəsaiti). Bakı, “MBM”, 2007. Səh: 48.
12. Rəsulov N. “Qarmon məktəbi”. Bakı, “Çaşioğlu”, 1999. Səh: 4,25,28.
13. Rəhmanlı Ə. “Qarmon ifaçılığı sənəti və onun Azərbaycanda tədrisi”. Bak, ”Araz” nəşriyyatı, 2008. Səh: 10, 379.
14. Rəhmanlı Ə. “Qarmon ifaçılığı sənəti və onun Azərbaycanda tədrisi”. II nəşr (əlavələrlə). Bak, ”MBM” 2014. Səh: 695.
15. Sadıqov F. “Qarmon öyrənənlərə kömək” (metodik tövsiyələr). Bakı, Azərbaycan SSR Maarif Nazirliyi, Azərbaycan Elmi – Tədqiqat Pedaqoji Elmlər İnstitutu. 1986. Səh: 23.
16. Səfərəliyeva K. “Qamma və arpeciolar”. Bakı, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı. 1962, 1974.
17. Səfərəliyeva K. “Qamma və arpeciolar”. Bakı, İşıq nəşriyyatı. 1982.

BALALARA HƏDİYYƏ

QAMMALARIN İFA METODİKASI VƏ BARMAQ ARDICILLİĞİ

Azərbaycan qarmon ifaçılığı və tədrisi tarixində ilk dəfə

(SAĞ VƏ SOL ƏL)

Nəşriyyatın direktoru:

Ceyhun Xəlilov

Dizayner:

Aygün Fərzəliyeva

Operator:

Zülfiyə Əliyeva

Çapa imzalanmışdır: 09.09.2021

Kağız formatı 70x100. Ofset çapı 1/16

Fiziki ç.v.5. Tiraj: 100

Ünvan: Sumqayıt şəh., 13-cü mkr. Niyazi küç.

E-mail: bilik-2008@mail.ru

Tel.: (012) 408 39 51; (018) 656 50 42